

แบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔

เล่มที่ ๓

รู้ชัดกาพย์ยานี

นายธีระพล ศรีวงษ์ชัย

ตำแหน่งครู วิทยฐานะครูชำนาญการ
โรงเรียนพุทไธสง อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒

คำนำ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาการแต่งคำประพันธ์ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ซึ่งเป็นวิชาเพิ่มเติมตามหลักสูตรสถานศึกษา เป็นการส่งเสริมผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถด้านการแต่งคำประพันธ์ ที่ถือเป็นทักษะที่ผู้เรียนจะต้องฝึกฝนและลงมือปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความชำนาญจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาการแต่งคำประพันธ์นี้เอง ผู้สอนได้ประสบปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คือ ผู้เรียนขาดความเข้าใจในฉันทลักษณ์บังคับและขาดทักษะการแต่งคำประพันธ์ ซึ่งเป็นที่มาของการจัดทำแบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ ชุด ห้องเรียนกาพย์ เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน และแก้ไขปัญหาดังกล่าว

แบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ ชุด ห้องเรียนกาพย์ สารະการเรียนรู้ภาษาไทยเพิ่มเติม มีจำนวนทั้งหมด ๕ เล่ม ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องมีดังนี้

- เล่มที่ ๑ ร้อยแก้วร้อยกรอง
- เล่มที่ ๒ คำคล้องจองสัมผัส
- เล่มที่ ๓ รู้ชุดกาพย์ยานี
- เล่มที่ ๔ สุนทรีกาพย์ฉบัง
- เล่มที่ ๕ เสนาะจังกาพย์สุรางคนางค์

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ ชุด ห้องเรียนกาพย์ ทั้ง ๕ เล่มนี้ จะเป็นประโยชน์และสามารถนำไปพัฒนาทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

ธีระพล ศรีวงษ์ชัย

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ.....	๒
สารบัญ.....	๓
ผลการเรียนรู้.....	๕
สาระการเรียนรู้.....	๖
แบบทดสอบก่อนเรียน เรื่อง กาศัพย์ยานี ๑๑.....	๗
ใบความรู้เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกาศัพย์ยานี ๑๑.....	๑๐
แบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ ชุด ห้องเรียนกาศัพย์ เล่มที่ ๓ รู้ชัดกาศัพย์ยานี	
แบบฝึกทักษะที่ ๑ แม่นฉันทลักษณ์.....	๑๓
แบบฝึกทักษะที่ ๒ รู้จักโยงสัมผัส.....	๑๕
แบบฝึกทักษะที่ ๓ ชีให้ชัดสัมผัสใด.....	๑๘
แบบฝึกทักษะที่ ๔ จัดเรียงใหม่ให้ถูกต้อง.....	๒๐
แบบฝึกทักษะที่ ๕ ลองเติมคำให้เหมาะสม.....	๒๔
แบบฝึกทักษะที่ ๖ แต่งต่อตามวรรคที่เหลือ.....	๒๖
แบบฝึกทักษะที่ ๗ แต่งเสริมเพื่อให้หลายวรรค.....	๒๘
แบบฝึกทักษะที่ ๘ แต่งประจักษ์ในผลงาน.....	๒๙
แบบทดสอบหลังเรียน เรื่อง กาศัพย์ยานี ๑๑.....	๓๑
เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเรื่อง กาศัพย์ยานี ๑๑.....	๓๕
เฉลยแบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ ชุด ห้องเรียนกาศัพย์ เล่มที่ ๓ รู้ชัดกาศัพย์ยานี	
แบบฝึกทักษะที่ ๑-๘.....	๓๖
บรรณานุกรม.....	๕๓

แบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ ชุดห้องเรียนกาพย์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ เล่มที่ ๓ รู้ซัดกาพย์ยานี เล่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนรายวิชาการแต่งคำประพันธ์ วิชาเพิ่มเติมตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนพุทไธสง อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดทำดังนี้

๑. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแต่งคำประพันธ์

๒. เพื่อใช้เป็นแบบฝึกในการพัฒนาทักษะการแต่งคำประพันธ์

วิธีการใช้แบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ ชุด ห้องเรียนกาพย์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ เล่มที่ ๓ รู้ซัดกาพย์ยานี ผู้สอนควรดำเนินการดังต่อไปนี้

๑. ศึกษารายละเอียดของแบบฝึกทักษะให้ละเอียดก่อนนำไปใช้

๒. ศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ วิชาการแต่งคำประพันธ์ ท๓๑๒๐๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ เรื่องความรู้ทั่วไปเรื่องเกี่ยวกับกาพย์ยานี ๑๑ เพื่อดำเนินการฝึกตามลำดับที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้

๓. ทดสอบก่อนเรียนเพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐานของผู้เรียน

๔. ศึกษาใบความรู้เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกาพย์ยานี ๑๑

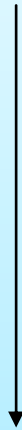
๕. ปฏิบัติกิจกรรมแบบฝึกทักษะที่ ๑-๘ ไม่ควรให้นักเรียนทำข้ามแบบฝึก เมื่อนักเรียนทำแบบฝึกแต่ละชุดเสร็จแล้ว ครูตรวจคะแนนแล้วแจ้งผลการตรวจและบันทึกผลไว้

๕. ทดสอบหลังเรียน เมื่อนักเรียนทำครบทุกแบบฝึกทักษะ เพื่อดูผลการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน

อ่านก่อนนะครับผม

ผลการเรียนรู้

๑. อธิบายลักษณะบังคับของกาพย์ยานี ๑๑ ได้
๒. แต่งกาพย์ยานี ๑๑ ได้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. อธิบายลักษณะบังคับของกาพย์ยานี ๑๑ ได้
๒. เขียนแผนผังกาพย์ยานี ๑๑ ได้
๓. อธิบายฉันทลักษณ์ของกาพย์ยานี ๑๑ ได้
๔. แต่งกาพย์ยานี ๑๑ ได้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์
และใช้ภาษาได้ไพเราะสละสลวย

สาระการเรียนรู้

๑. ลักษณะบังคับของกาพย์ยานี ๑๑
๒. แผนผังกาพย์ยานี ๑๑
๓. การแต่งกาพย์ยานี ๑๑

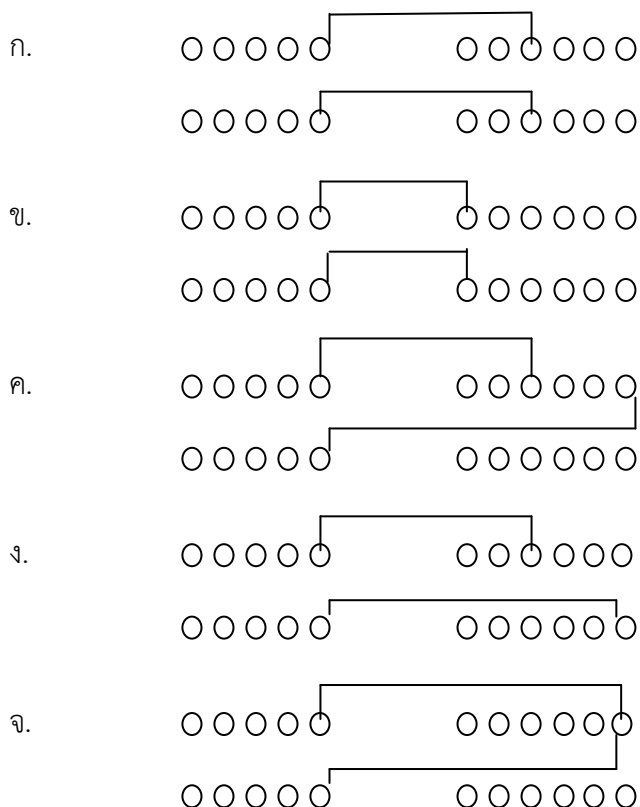

แบบทดสอบก่อนเรียน
เรื่องกาพย์ยานี ๑๑

คำชี้แจง : ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวแล้วทำเครื่องหมาย X ลงในกระดาษคำตอบที่ครูแจกให้

๑. ข้อใดกล่าวถึงกาพย์ยานี ๑๑ ได้ถูกต้อง
 - ก. ๑ บรรทัด มี ๑๑ คำ
 - ข. ๑ บาท มี ๑๑ คำ
 - ค. ๑ บท มี ๑๑ คำ
 - ง. ๑ คณะ มี ๑๑ คำ
 - จ. ๑ ถูกทั้งข้อ ข. และข้อ ค.
๒. กาพย์ยานี ๑๑ หนึ่งบทมีจำนวนคำทั้งหมดกี่คำ
 - ก. ๑๑ คำ
 - ข. ๒๑ คำ
 - ค. ๑๖ คำ
 - ง. ๒๒ คำ
 - จ. ๒๘ คำ
๓. ข้อใดแบ่งจังหวะการอ่านกาพย์ยานี ๑๑ ได้ถูกต้อง
 - ก. ขน / ขาวราว / สำลี
 - ข. ขนขาว / ราว / สำลี
 - ค. ขนขาว / ราวสำลี
 - ง. ขน / ขาวราวสำลี
 - จ. ขน / ขาว / ราว / สำลี
๔. ข้อใดมีจำนวนพยางค์เท่ากับวรรคแรกและวรรคที่ ๓ ของกาพย์ยานี ๑๑
 - ก. ยามเข้าภูกระดัง
 - ข. เสน่ห์ซึ่งห้วงฤทัย
 - ค. เมฆหมอกยั่วหยอกดอกไม้
 - ง. อยากฝันไฟไปทุกเย็นเมื่อน
 - จ. อยากฝันไฟทุกเย็นเมื่อน
๕. ข้อใดมีจำนวนพยางค์เท่ากับวรรคที่ ๒ และวรรคที่ ๔ ของกาพย์ยานี ๑๑
 - ก. ข้ามฝั่งยังทะเล
 - ข. ถิ่นใดไหนงดงาม
 - ค. หาดงามยามย่ำเย็น
 - ง. ท้องฟ้าทะเลสีคราม
 - จ. รักใดไหนจะเท่า

๖. ข้อใดคือแผนภูมิของกาพย์ยานี ๑๑

๗. ข้อใดเติมในช่องว่างต่อไปนี้แล้วถูกต้องสมบูรณ์ที่สุด

“งามไม่ดอกออกช่อ”

- ก. ฝีเสื้อคอยเคลียคลอ
- ข. หลากสีมีหลายกอ
- ค. ภมรบินหามาเล่นล่อ
- ง. ฝีเสื้อล่อเล่นตอมดม
- จ. ฝีเสื้อน้อยคอยเล่นลม

๘. ควรเติมคำตอบใดจึงจะได้กาพย์ยานี ๑๑ ที่ถูกต้องสมบูรณ์ที่สุด

รักกันเอาไว้เถิด

คือบ่อเกิดสามัคคี

.....

หากแผ่นดินมีความร่วมมือ

- ก. ถ้าหากสามัคคี
- ข. การงานสำเร็จดี
- ค. แต่ก่อนเป็นแบบนี้
- ง. หากว่าเราทำดี
- จ. โอกาสทุกคนมี

๙. ข้อใดเมื่อเติมลงในช่องว่างแล้วได้ความสัมพันธ์กัน

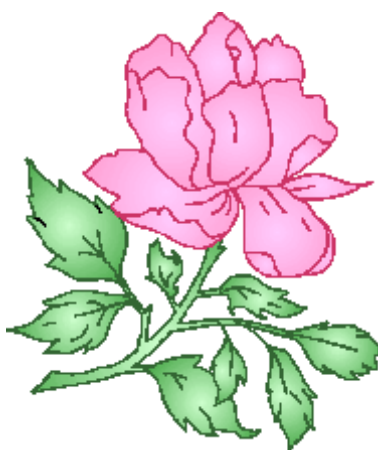
“น้ำตาเปรียบเหมือนเพื่อน คอยตักเตือนกระตุ้นใจ
ยามขึ้นร้อนทุกข์

- ก. เห็นใจฉันนิรันดร์เอย
- ข. น้ำตาเคล้าเศร้าหทัย
- ค. คอยตักเตือนอนุสรณ์
- ง. น้ำตาไหลหลังเปรมปรีดี
- จ. สุขสมหวังตั้งใจปอง

๑๐. ควรเติมคำตอบใดจึงจะได้กาพย์ยานี ๑๑ ที่ถูกต้องสมบูรณ์ที่สุด

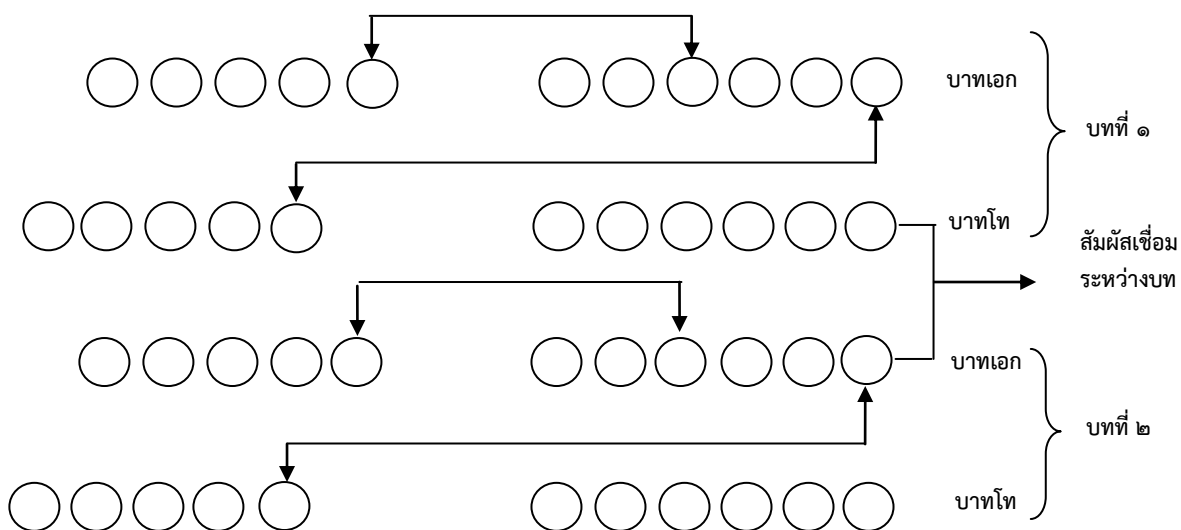
“อยากเก่งต้องฝึกฝน อยากเหนือคนต้องขยัน
..... ต้องมุ่งมั่นจึงได้ดี”

- ก. ให้รู้และเท่าทัน
- ข. อุปสรรคทุกสิ่งอัน
- ค. ทุกอย่างกล่าวมานั้น
- ง. สิ่งใดให้แบ่งปัน
- จ. อดทนและอดกลั้น

ใบความรู้
เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกาพย์ยานี ๑๑

แผนผังกาพย์ยานี

ตัวอย่างกาพย์ยานี ๑๑

ตัวอย่าง : (๑)

กาพย์ยานีลำนานา
วรรณหน้าห้าคำหมาย
ครูลหุ้
สัมผัสต้องจัดแจ

สิบเอ็ดคำจำอย่าคลาย

วรรณหลังหกยกแสดง

ไม่สำคัญอย่าระแวง

ให้ถูกต้องตามวิธี

(หลักภาษาไทย : กำชัย ทองหล่อ)

(๒)

วิชาเหมือนสินค้ำ
ต้องยากลำบากไป
จงตั้งเอากายเจ้า
ความเพียรเป็นโยธา

อันมีค่าอยู่แดนไกล

จึงจะได้สินค้ำมา

เป็นสำเนาอันโสภ

แขนซ้ายขวาเป็นเสาใบ

(ของเก่า)

ลักษณะบังคับ

คณะ กาพย์ยานี ๑๑ มีคณะ ดังนี้
 หนึ่งบาท มี ๒ บาท (บาทเอกและบาทโท)
 หนึ่งบาท มี ๒ วรรค วรรคหน้า มี ๕ คำ วรรคหลัง มี ๖ คำ
 รวมเป็น ๑๑ คำ จึงเรียกว่ากาพย์ยานี ๑๑

สัมผัส

สัมผัสนอก เป็นสัมผัสระหว่างวรรค คือ คำสุดท้ายของวรรคหน้าสัมผัสกับคำที่หนึ่งหรือสองหรือสามของวรรคหลังทั้งบาทเอกและบาทโท

รับสัมผัสคำที่ ๑ คำท้ายในวรรคหน้า สัมผัสกับคำที่หนึ่งในวรรคหลัง
 “ช่วงดั่งน้ำครั่งแดง แฝงเมฆเขาเงาเมรุธรร”

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

รับสัมผัสคำที่ ๒ คำท้ายในวรรคหน้า สัมผัสกับคำที่สองในวรรคหลัง
 “ธณมีราชา เจ้าพราสาวะธิ”

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

รับสัมผัสคำที่ ๓ คำสุดท้ายในวรรคหน้า สัมผัสกับคำที่สามในวรรคหลัง
 “ชื่อพระไชยสุริยา มีสุตตามเหสี”

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

สัมผัสระหว่างบาท คำสุดท้ายของบาทโทสัมผัสกับคำสุดท้ายของบาทเอกในบทต่อไป

ตัวอย่าง

กระต่าย <u>ซื้อ</u> น้ำ <u>หวาน</u>	เธอต้องการมี <u>เพื่อน</u> ฝูง
จึงไป <u>หาน</u> ก <u>ยุง</u>	และ <u>ชัก</u> จ <u>ูง</u> ไป <u>เล่น</u> กัน
นก <u>ยุง</u> ร <u>ำ</u> แพ <u>น</u> ห <u>าง</u>	ด้วย <u>ท่า</u> ท <u>าง</u> อย่าง <u>เดียด</u> <u>ฉันท</u>
กระต่าย <u>แสน</u> จ <u>าบ</u> ล <u>ย์</u>	มัน <u>กั้ม</u> หน้า <u>น้ำ</u> ต <u>าน</u> อง

(น้ำหวานมีเพื่อน : จงจิต นิมมานนรเทพ)

สัมผัสใน คือ สัมผัสภายในวรรค ซึ่งมีทั้งในวรรคหน้าและวรรคหลังของทุกบาท โดยทั่วไปกาพย์ยานี ๑๑ ไม่เคร่งครัดสัมผัสในมากนัก มีไว้เพื่อช่วยให้คำสละสลวยไพเราะขึ้นเท่านั้น หรือจะไม่มีสัมผัสในเลยก็ได้ และหากจะมีสัมผัสในก็อาจทำตามความนิยม ดังนี้

วรรคหน้า สัมผัสตรงคำที่สองกับคำที่สามหรือสี่

วรรคหลัง สัมผัสตรงคำที่สามกับคำที่สี่หรือห้า

ตัวอย่าง

ส่วนคำสัมผัสใน
วรรคหลังสามสี่ลง

วรรคหน้าใช้รู้สองสามทรง
บ่งบังคับภาพยานี้

ข้อสังเกต

๑. กาพย์ยานี ๑๑ ถือสัมผัสบังคับ ต้องเป็นสัมผัสสระเสียงเดียวกัน คือ สั้นกับสั้น หรือยาวกับยาว ส่วนสัมผัสในนั้นไม่บังคับจะมีหรือไม่ก็ได้ ใช้สัมผัสสระก็ได้ สัมผัสอักษรก็ได้ เสียงสั้นกับยาวก็ได้
๒. กาพย์ยานีไม่บังคับเรื่องเสียงของคำท้ายวรรค ให้เป็นอิสระของผู้แต่งเองจะเลือกใช้หรือไม่ใช้เสียงอะไรก็ได้ตามที่เห็นสมควรว่าไพเราะ
๓. หลักเกณฑ์สำคัญของกาพย์ยานี ๑๑ อยู่ที่จังหวะและจำนวนคำ ๑๑ คำ โดยแบ่งจังหวะการอ่านเป็น ดังนี้

วรรคหน้า ๕ คำ	มีจังหวะ	หนึ่งสอง / สามสี่ห้า
วรรคหลัง ๖ คำ	มีจังหวะ	หนึ่งสองสาม / สี่ห้าหก

แบบฝึกทักษะที่ ๑

แม่นฉันทลักษณ์

คำชี้แจง : ให้นักเรียนเติมคำตอบที่เกี่ยวกับลักษณะของกาพย์ยานี ๑๑ ลงในช่องว่างให้ถูกต้อง ดังนี้

๑. เติมคำลงใน ให้ถูกต้องเกี่ยวกับลักษณะบังคับของกาพย์ยานี ๑๑

๑.๑ กาพย์ยานี ๑๑ ๑ บทมี บาท

๑.๒ กาพย์ยานี ๑๑ ๑ บาทมี วรรค

๑.๓ กาพย์ยานี ๑๑ ๑ บท วรรค

๑.๔ กาพย์ยานี ๑๑ ๒ บาทมี คำ

๑.๕ กาพย์ยานี ๑๑ ๑ บทมี คำ

๑.๖ กาพย์ยานี ๑๑ วรรคหน้ามี คำ

๑.๗ กาพย์ยานี ๑๑ วรรคหลังมี คำ

๑.๘ บาทแรกเรียกว่า

๑.๙ บาทหลังเรียกว่า

๑.๑๐ ลักษณะบังคับของกาพย์ยานี ๑๑ ได้แก่ และ

๒. ให้นักเรียนเติมคำในช่องว่างเกี่ยวกับลักษณะบังคับของกาพย์ยานี ๑๑ ดังนี้

๒.๑ สัมผัสบังคับใช้ได้เฉพาะสัมผัส.....

๒.๒ คำสุดท้ายของวรรคที่ ๑ ส่งสัมผัสไปยังคำที่.....หรือ.....หรือ.....ของวรรคที่ ๒

๒.๓ คำสุดท้ายของวรรคที่ ๒ ส่งสัมผัสไปยังคำสุดท้ายของวรรคที่.....

๒.๔ ถ้าแต่งมากกว่า ๑ บท ต้องมีสัมผัสระหว่างบท โดยให้คำสุดท้ายของวรรคที่ ๔ ของบทต้น ส่งสัมผัสไปยังคำที่.....ของวรรคที่.....ของบทต่อไป

๒.๕ ถ้าต้องการให้กาพย์ยานี ๑๑ มีความไพเราะยิ่งขึ้น ให้คำสุดท้ายของวรรคที่ ๓ สัมผัสกับคำที่.....หรือ.....หรือ.....ของวรรคที่ ๔ ในแต่ละบท

๓. ให้นักเรียนเขียนแผนผังกายภาพยานี้ ๑๑ จำนวน ๒ บทให้ถูกต้อง

.....

.....

.....

.....

เกณฑ์การประเมิน (ข้อละ ๑ คะแนน)

๘-๑๐ คะแนน ได้ระดับ ๓ หมายถึง ดี
 ๕-๗ คะแนน ได้ระดับ ๒ หมายถึง พอใช้
 ๐-๔ คะแนน ได้ระดับ ๑ หมายถึง ปรับปรุง

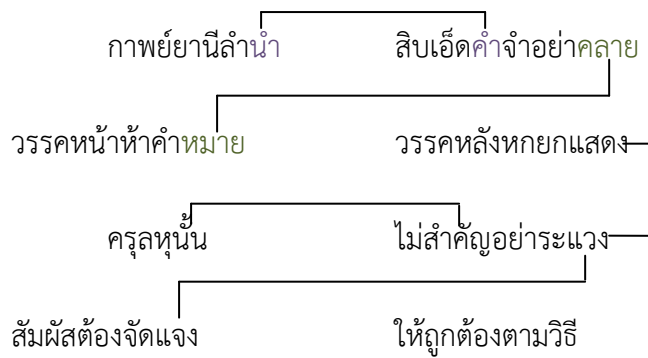
ผลการประเมิน

ชื่อ - สกุล.....ชั้น.....เลขที่.....คะแนน.....

แบบฝึกทักษะที่ ๒ รู้จักโยงสัมผัส

คำชี้แจง : ให้นักเรียนโยงสัมผัสระหว่างวรรค สัมผัสระหว่างบาท และสัมผัสระหว่างบทของกาพย์ยานี ๑๑ ต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

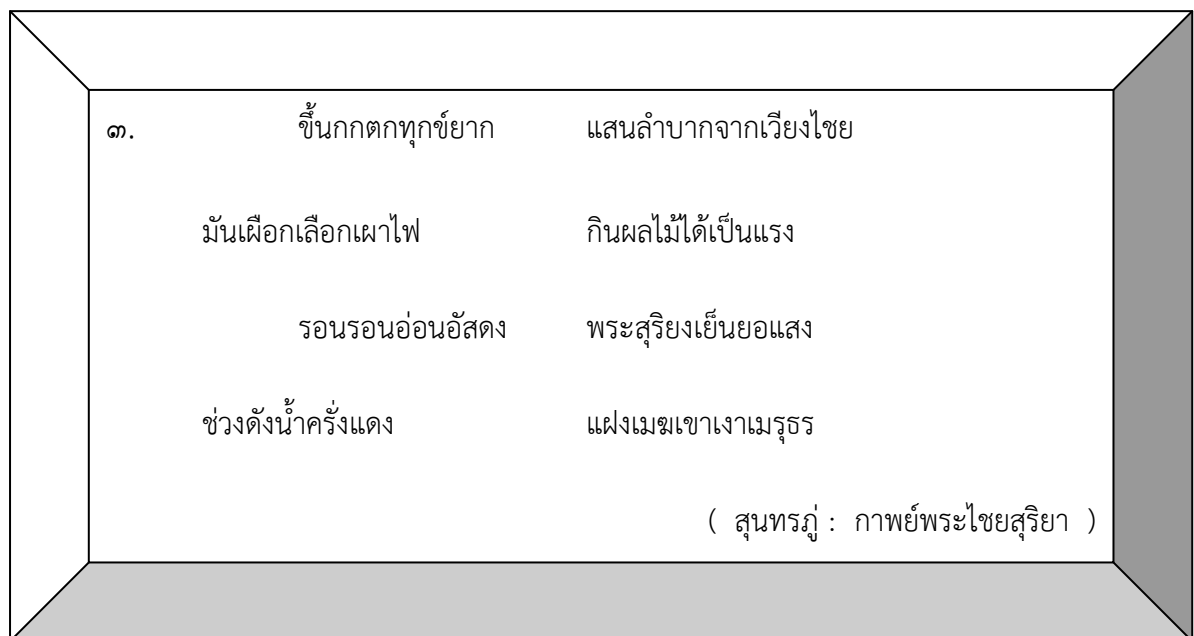
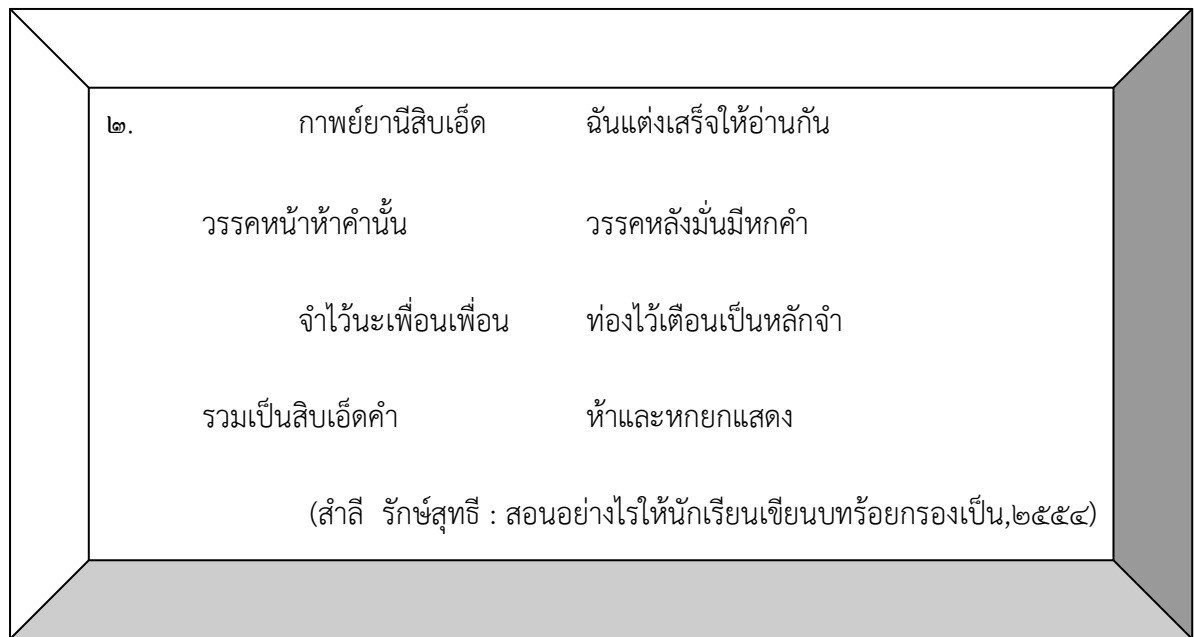
ตัวอย่าง

(หลักภาษาไทย : กำชัย ทองหล่อ)

๑. วิชาเหมือนสินค้า	อันมีค่าอยู่แดนไกล
ต้องยากลำบากไป	จึงจะได้สินค้ามา
จงตั้งเอากายเจ้า	เป็นสำเภาอันโสกา
ความเพียรเป็นโยธา	แซนซ้ายขวาเป็นเสาใบ

(ของเก่า)

๔.	วิถีคนอีสาน	ออกจากบ้านหางานทำ
	ถึงแม่ต้องตราคราทรำ	กรำงานหนักก็ต้องทน
	เพื่อคนที่อยู่หลัง	มีตั้งคืใช้ไม่ขัดสน
	พ้นจากความยากจน	ไม่ลำบากยากเย็นเกิน
(ธีระพล ศรีวงษ์ชัย)		

๕.	ไหว้องค์พระเจ้าใหญ่	ชำระใจให้เบิกบาน
	ตั้งจิตอธิษฐาน	ให้ครอบครัวนั้นร่มเย็น
	ทำดีอย่าอายใคร	ทำด้วยใจไม่เอียงเอน
	ถึงแม้ใครไม่เห็น	เรานั้นรู้อยู่แก่ใจ
(ธีระพล ศรีวงษ์ชัย)		

เกณฑ์การประเมิน (ข้อละ ๑ คะแนน)

- ๘-๑๐ คะแนน ได้ระดับ ๓ หมายถึง ดี
 ๕-๗ คะแนน ได้ระดับ ๒ หมายถึง พอใช้
 ๐-๔ คะแนน ได้ระดับ ๑ หมายถึง ปรับปรุง

ผลการประเมิน

ชื่อ - สกุล.....ชั้น.....เลขที่.....คะแนน.....

แบบฝึกทักษะที่ ๓ ชี้ให้ชัดสัมผัสใด

คำชี้แจง : อ่านคำประพันธ์ต่อไปนี้แล้วเติมคำในช่องว่างที่กำหนดให้ถูกต้อง

๑. มัสมันแกวแก้วตา หอมยี่ห่วยรสร้อนแรง
 ชายใดได้กลิ่นแกว แรงอยากให้ไผ่ฝนหา
 ยาใหญ่ใส่สารพัด วางจานจัดหลายเหลือตรา
 รสดีด้วยน้ำปลา ญ่ปุ่นล้ำย้ายวนใจ
- (พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศล้านาถ : กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน)

จากบทประพันธ์ข้างต้นจงตอบคำถามต่อไปนี้

- ๑.๑ สัมผัสระหว่างวรรค ได้แก่.....
๑.๒ สัมผัสระหว่างบาท ได้แก่.....
๑.๓ สัมผัสระหว่างบท ได้แก่.....

๒. วันนี้เรียนแต่งกาพย์ เพื่อให้ทราบและเข้าใจ
 บังคับนับอย่างไร ศึกษาไว้ให้ชำนาญ
 อยากเก่งต้องฝึกฝน เรียนรู้จนจนกล่าวชาน
 ฝึกฝนจนเชี่ยวชาญ แต่งไม่ยากหากลงมือ
- (อีระพล ศรีวงษ์ชัย)

จากบทประพันธ์ข้างต้นจงตอบคำถามต่อไปนี้

- ๑.๑ สัมผัสระหว่างวรรค ได้แก่.....
๑.๒ สัมผัสระหว่างบาท ได้แก่.....
๑.๓ สัมผัสระหว่างบท ได้แก่.....

๓. มาเรียนกาพย์ยานี บาทหนึ่งมีสิบเอ็ดคำ
 วรรคหน้าห้าคำจำ วรรคหลังหกยกแสดง
 หนึ่งบทมีสองบาท อย่าให้พลาดเวลาแต่ง
 สัมผัสต้องจัดแจง จำให้แม่นนะนักเรียน
- (อีระพล ศรีวงษ์ชัย)

จากบทประพันธ์ข้างต้นจงตอบคำถามต่อไปนี้

- ๑.๑ สัมผัสระหว่างวรรค ได้แก่.....
๑.๒ สัมผัสระหว่างบาท ได้แก่.....
๑.๓ สัมผัสระหว่างบท ได้แก่.....

๔. ครูนั่นปั้นแต่งศิษย์
เพื่อเพิ่มเติมพลัง
หวังให้ศิษย์นั้นได้
อนาคตในภายหน้า
- ทุ่มอุทิศไม่ปิดบัง
สร้างชุมคลังแห่งปัญญา
เอาไว้ใช้แก้ปัญหา
หาเลี้ยงชีพของตนเอง

(อีระพล ศรีวงษ์ชัย)

จากบทประพันธ์ข้างต้นจงตอบคำถามต่อไปนี้

- ๑.๑ สัมผัสระหว่างวรรค ได้แก่.....
- ๑.๒ สัมผัสระหว่างบาท ได้แก่.....
- ๑.๓ สัมผัสระหว่างบท ได้แก่.....

เกณฑ์การประเมิน (ข้อละ ๑ คะแนน)

- ๘-๑๐ คะแนน ได้ระดับ ๓ หมายถึง ดี
- ๕-๗ คะแนน ได้ระดับ ๒ หมายถึง พอใช้
- ๐-๔ คะแนน ได้ระดับ ๑ หมายถึง ปรับปรุง

ผลการประเมิน

ชื่อ - สกุล.....ชั้น.....เลขที่.....คะแนน.....

แบบฝึกทักษะที่ ๔
จัดเรียงใหม่ให้ถูกต้อง

คำชี้แจง : ให้นักเรียนเรียงข้อความใหม่ให้เป็นคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี ๑๑

๑. จัดวรรคตอนข้อความต่อไปนี้ ให้เป็นคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี ๑๑ จำนวน ๑ บท ให้ถูกต้อง

ตัวอย่าง

ลึงค่างครางโครกครอกฝูงจิ้งจอกออกเห่าหอน
ชะนีวีเวกวอนนกหกร่อนนอนร้องเรียง

เฉลย

ลึงค่างครางโครกครอก	ฝูงจิ้งจอกออกเห่าหอน
ชะนีวีเวกวอน	นกหกร่อนนอนร้องเรียง

๑.๑ วิธีของชานาพ่อแม่พาปลูกข้าวกินชีวิตมันต้องดิ้นเลี้ยงปากท้องของครอบครัว

.....	
.....	

๑.๒ อาชีพที่หลากหลายทั้งหญิงชายแตกต่างกันต่อสู้อยู่ทุกวันเพื่อครอบครัวได้มีกิน

.....	
.....	

๑.๓ ในน้ำนั้นมีปลาอยู่ในน้ำนั้นมีข้าวธรรมชาติवादเรื่องราวเต็มสี่อันงาม

.....

.....

.....

.....

๑.๔ ฟาร์้องก้องกังวานเป็นสัญญาณฤดูฝนตกมาหล่อเลี้ยงชนให้ชุ่มฉ่ำมีน้ำกิน

.....

.....

.....

.....

๑.๕ เมื่อก่อนตอนทำนาใช้ควายมาไถนาให้เดี๋ยวนี้สมัยใหม่ควายเหล็กไถคือตัวแทน

.....

.....

.....

.....

๒. ให้นักเรียนจัดเรียงลำดับวรรคตอนของกาพย์ยานี ๑๑ ต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

ตัวอย่าง	เก็บซ่อนมันเอาไว้ ไม่แสดงให้คนเห็น	ใครเล่าจะรับรู้ ที่เป็นอยู่เจ็บแคไหน
จัดเรียงใหม่ได้ดังนี้	ใครเล่าจะรับรู้ เก็บซ่อนมันเอาไว้	ที่เป็นอยู่เจ็บแคไหน ไม่แสดงให้คนเห็น

๒.๑	ความสำเร็จอยู่ในมือ ไม่ลดละความตั้งใจ	ไม่ปล่อยผ่านเลยไป ทุ่มเทเสียสละ
จัดเรียงใหม่ได้ดังนี้		
		

๒.๒	การงานสำเร็จดี คือบ่อเกิดสามัคคี	หากแม้มีความร่วมมือ รักกันเอาไว้เถิด
จัดเรียงใหม่ได้ดังนี้		
		

๒.๓

ช่วยเหลือเอื้อปราชัย
ไม่แก่งแย่งแข่งขัน

พี่น้องต้องรักกัน
รู้แบ่งปันฉันน้องพี่

จัดเรียงใหม่ได้ดังนี้

.....

.....

.....

.....

๒.๔

เปี่ยมรักอันมากล้น
หวังลูกนั้นเป็นคนดี

ล้วนพันผูกลูกของตน
พ่อแม่ฉันรักลูก

จัดเรียงใหม่ได้ดังนี้

.....

.....

.....

.....

๒.๕

คือสมบัติของคนดี
เป็นสิ่งที่พึงมี

ที่สังคมนั้นต้องการ
ขยันและซื่อสัตย์

จัดเรียงใหม่ได้ดังนี้

.....

.....

.....

.....

เกณฑ์การประเมิน (ข้อละ ๑ คะแนน)

๘-๑๐ คะแนน ได้ระดับ ๓ หมายถึง ดี

๕-๗ คะแนน ได้ระดับ ๒ หมายถึง พอใช้

๐-๔ คะแนน ได้ระดับ ๑ หมายถึง ปรับปรุง

ผลการประเมิน

ชื่อ - สกุล.....ชั้น.....เลขที่.....คะแนน.....

แบบฝึกทักษะที่ ๕
ลองเติมคำให้เหมาะสมความ

คำชี้แจง : ให้นักเรียนเลือกคำที่กำหนดให้ นำไปเติมลงในช่องว่างของกาพย์ยานี ๑๑ ให้ถูกต้อง
สมบูรณ์

๑.

กาพย์เห่

แดนชล	สาคร	ห้อย	เนติฉาย	เรื่อรีว
ด้าน	หิ้ว	คู่จร	ฟอง	เมฆา

พระเสด็จโดย.....	ทรงเรือด้นงาม.....
กิ่งแก้วแพรวพรรณราย	พายอ่อนหยับจับงามอน
นาวาแน่นเป็นชนิด	ล้วนรูปสัตว์แสนยาก
.....ทิวธงสลอน	สาครลั่นครั่นครื้น.....
เรือครุฑยุคนาค.....	ลือลอมมาพาผันผยอง
พลพายกรายพายทอง	ร้องโห่เหอโห่เหมา
สรมุขมุขสี.....	เพียงพิมานผ่าน.....
ม่านกรองทองรจนา	หลังคาแดงแย่งมังกร
สมรรถชัยไกรกาบแก้ว	แสงแวววับจับ.....
เรียบเรียงเคียง.....	ดั่งร้อนฟ้ามาแดนดิน
สุพรรณหงส์ทรงฟู.....	งามชดช้อยลอยหลังสินธุ์
เพียงหงส์ทรงพรหมินทร์	ลินลาศเลื่อนเตือนตาชม

(กาพย์เห่เรือ : เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศรไชยเชษฐาสุริยวงศ์)

๒.

นักเรียน

เรียนรู้	นักเรียน	ทুমเท	ฝึกฝน	วิชา
หน้าที่	คนดี	ทุกคน	แห่งหน	ไม่เกร

บทบาทของ.....
เพื่อให้ได้.....

ทุกคนต้อง.....

แล้วพัฒนาตน

ตั้งใจและ.....

ไม่เฝทางธรรม

เพียงเจ้ารู้.....

แม่พื่อนั้นสุขใจ

สังคมจะเป็นสุข

หากแม่นเรา.....

ต้องอ่านเขียนเพียรศึกษา

ไว้ใช้หาเลี้ยงชีพตน

ขอบคุณครูผู้.....

ทั้งวิชาและคุณธรรม

.....ไม่ถล่า

ให้แม่พื่อต้องร้อนใจ

เป็น.....ก็ทำให้

ไม่วิตกและกังวล

ไม่มีทุกข์ทุก.....

ตั้งมั่นอยู่ในความดี

(ธีระพล ศรีวงษ์ชัย)

เกณฑ์การประเมิน (ข้อละ ๑ คะแนน)

๘-๑๐ คะแนน ได้ระดับ ๓ หมายถึง ดี

๕-๗ คะแนน ได้ระดับ ๒ หมายถึง พอใช้

๐-๔ คะแนน ได้ระดับ ๑ หมายถึง ปรับปรุง

ผลการประเมิน

ชื่อ - สกุล.....ชั้น.....เลขที่.....คะแนน.....

แบบฝึกทักษะที่ ๖
แต่งต่อตามวรรคที่เหลือ

คำชี้แจง : ให้นักเรียนแต่งกาพย์ยานี ๑๑ ต่อจากวรรคที่แต่งไว้ให้ถูกต้อง ตามลักษณะบังคับและให้ได้ใจความ

๑. เด็กเด็กต้องขยัน
ยุคของโลกออนไลน์ รู้จักใช้เทคโนโลยี

๒. สังคมทุกวันนี้
รู้ใช้อย่างฉลาด จะไม่พลาดสิ่งดีดี

๓. สายฝนโปรยปรายมา
ข้าวกล้าหาปากดำ ตามวิถีของชาวนา

๔. วันนี้มีความสุข
ถึงจะแคว้นเดียว ก็ดีกว่าไม่ได้ไป

๕. คนเราจะรวยจน
ไม่ควรแบ่งชนชั้น เพราะต่างกันแค่เงินทอง

๖. ขั้วรถอย่าประมาท มีมารยาทและใจเย็น
เรารู้สึกอยู่แก่ใจ
๗. ความรักสามัคคี เป็นสิ่งที่พึงกระทำ
นำพาให้ไทยร่มเย็น
๘. วัวควายในยุคนี้ แทบไม่มีให้เห็นแล้ว
ตามท้องทุ่งมุ่งหากิน
๙. ในน้ำนั้นมิปลา ในท้องนานั้นมีข้าว
นั้นอุดมและสมบูรณ์
๑๐. ไหว้พระชำระใจ ให้สดใสและเยือกเย็น
เน้นกระทำแต่ความดี

เกณฑ์การประเมิน (ข้อละ ๑ คะแนน)

- ๘-๑๐ คะแนน ได้ระดับ ๓ หมายถึง ดี
๕-๗ คะแนน ได้ระดับ ๒ หมายถึง พอใช้
๐-๔ คะแนน ได้ระดับ ๑ หมายถึง ปรับปรุง

ผลการประเมิน

ชื่อ - สกุล.....ชั้น.....เลขที่.....คะแนน.....

แบบฝึกทักษะที่ ๗
แต่งเสริมเพื่อให้หลายวรรค

คำชี้แจง : ให้นักเรียนแต่งกาพย์ยานี ๑๑ ต่อจากวรรคที่กำหนดไว้ ให้ถูกต้องตามลักษณะบังคับและได้ใจความ

๑.	ลูกคือดวงใจแม่
พุ่มฟ้ารักลูกตน
เมื่อรู้ว่าตั้งท้อง
.....	ฝ้าดูแลมาแต่ต้น
ถอนมเลียงเมื่อตั้งครรภ์
คอยปกป้องทุกสิ่งอัน
.....
๒.	เล่าเรียนเขียนและอ่าน
ฝึกฝนเป็นประจำ
หากเรียนแล้วสงสัย
.....	มีการบ้านให้รับทำ
จะเก่งได้ไม่ยากเกิน
ถามครูได้อายายเงิน
.....
๓.	หนุ่มสาวเข้าเมืองใหญ่
ภาพนี้ที่ตอกย้ำ
กว่าจะได้เงินมา
.....	มุ่งหน้าไปหางานทำ
ความลำบากและยากจน
.....
.....
๔.	คนเราต้องมุ่งมั่น
กว่าจะสัมฤทธิ์ผล
ทุ่มเทและอุทิศ
.....	ต้องบากบั่นและอดทน
ความมุ่งหมายตามต้องการ
.....
.....
๕.	โรงเรียนของพวกเรา
โดยไม่มีข้อแม้
โรงเรียนต้องสะอาด
.....	ขาวม่วงขาวต้องดูแล
ไม่ต้องบอกก็เต็มใจ
.....
.....

เกณฑ์การประเมิน (คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน)

- ๘-๑๐ คะแนน ได้ระดับ ๓ หมายถึง ดี
 ๕-๗ คะแนน ได้ระดับ ๒ หมายถึง พอใช้
 ๐-๔ คะแนน ได้ระดับ ๑ หมายถึง ปรับปรุง

ผลการประเมิน

ชื่อ - สกุล.....ชั้น.....เลขที่.....คะแนน.....

แบบฝึกทักษะที่ ๘
แจ้งประจักษ์ในผลงาน

คำชี้แจง : ให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งจากภาพยานี้ ๑๑ ในกรอบที่กำหนดให้ต่อไปนี้
(ข้อละ ๑๐ คะแนน)

๑.

วรรคแรกครูแต่งให้ หาคำนำมาเติม อย่างน้อยสักสองบท ได้ครบจบพองาม	วรรคต่อไปให้แต่งเพิ่ม ให้ไพเราะและเหมาะสม แต่งสดสดไม่ต้องถาม แล้วนำมาส่งคุณครู (ธีระพล ศรีวงษ์ชัย)
---	--

เมื่อครั้งยังวัยเยาว์

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๒.

กำหนดภาพถ่ายให้
เล่าเรื่องราวจากภาพ
บังคับนับให้แม่นยำ
แต่งครบจบพอดี

แล้วนำไปแต่งเป็นภาพ
ตามแบบของกาพย์ยานี
ถูกแบบแผนตามวิธี
สองบทนี้ส่งคุณครู

ภาพถ่ายโดย ชีระพล ศรีวงษ์ชัย, ๒๕๕๙

.....

.....

.....

.....

เกณฑ์การประเมิน (ข้อละ ๑๐ คะแนน)

๑๕-๒๐ คะแนน ได้ระดับ ๓ หมายถึง ดี
๑๐-๑๔ คะแนน ได้ระดับ ๒ หมายถึง พอใช้
๐-๙ คะแนน ได้ระดับ ๑ หมายถึง ปรับปรุง

ผลการประเมิน

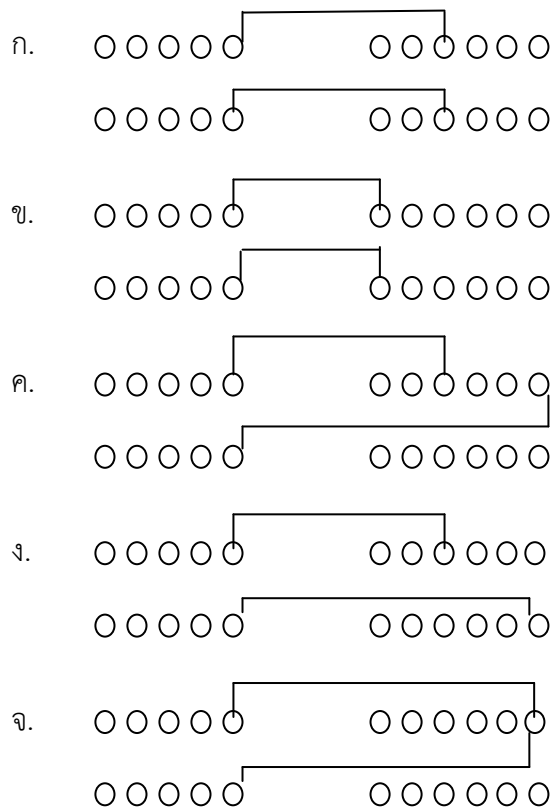
ชื่อ - สกุล.....ชั้น.....เลขที่.....คะแนน.....

แบบทดสอบหลังเรียน
เรื่องกาพย์ยานี ๑๑

คำชี้แจง : ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวแล้วทำเครื่องหมาย X ลงในกระดาษคำตอบที่ครูแจกให้

๑. กาพย์ยานี ๑๑ หนึ่งบทมีจำนวนคำทั้งหมดกี่คำ
 - ก. ๑๑ คำ
 - ข. ๒๑ คำ
 - ค. ๑๖ คำ
 - ง. ๒๒ คำ
 - จ. ๒๘ คำ
๒. ข้อใดกล่าวถึงกาพย์ยานี ๑๑ ได้ถูกต้อง
 - ก. ๑ วรรค มี ๑๑ คำ
 - ข. ๑ บาท มี ๑๑ คำ
 - ค. ๑ บท มี ๑๑ คำ
 - ง. ๑ คณะ มี ๑๑ คำ
 - จ. ๑ ถูกทั้งข้อ ข. และข้อ ค.
๓. ข้อใดมีจำนวนพยางค์เท่ากับวรรคที่ ๒ และวรรคที่ ๔ ของกาพย์ยานี ๑๑
 - ก. ข้ามฝั่งยังทะเล
 - ข. ถิ่นใดไฉนงดงาม
 - ค. หาดงามยามย่ำเย็น
 - ง. รักใดไหนจะเท่า
 - จ. ท้องฟ้าทะเลสีคราม
๔. ข้อใดแบ่งจังหวะการอ่านกาพย์ยานี ๑๑ ได้ถูกต้อง
 - ก. ขน / ขาวราว / สำลี
 - ข. ขนขาว / ราว / สำลี
 - ค. ขนขาว / ราวสำลี
 - ง. ขน / ขาวราวสำลี
 - จ. ขน / ขาว / ราว / สำลี
๕. ข้อใดมีจำนวนพยางค์เท่ากับวรรคแรกและวรรคที่ ๓ ของกาพย์ยานี ๑๑
 - ก. ยามเช้าภูกระดึง
 - ข. เสน่ห์ซึ่งห้วงฤทัย
 - ค. เมฆหมอกยั่วหยอกดอกไม้
 - ง. อยากฝันไฟไปทุกเย็นมเย็น
 - จ. อยากฝันไฟทุกเย็นมเย็น

๖. ข้อใดคือแผนภูมิของกาพย์ยานี ๑๑

๗. ควรเติมคำตอบใดจึงจะได้กาพย์ยานี ๑๑ ที่ถูกต้องสมบูรณ์ที่สุด
 รักกันเอาไว้เถิด คือบ่อเกิดสามัคคี
 หากแผ่นดินมีความร่วมมือ

ก. ถ้าหากสามัคคี

ข. การงานสำเร็จดี

ค. แต่ก่อนเป็นแบบนี้

ง. หากว่าเราทำดี

จ. โอกาสทุกคนมี

๘. ข้อใดเติมในช่องว่างต่อไปนี้แล้วถูกต้องสมบูรณ์ที่สุด

“งามไม้ดอกออกช่อ”

ก. ฝีเสื้อคอยเคลียคลอ

ข. หลากสีมีหลายกอ

ค. ภมรบินหามาเล่นล่อ

ง. ฝีเสื้อล่อเล่นดอมดม

จ. ฝีเสื้อน้อยคอยเล่นลม

๙. ควรเติมคำตอบใดจึงจะได้กาพย์ยานี ๑๑ ที่ถูกต้องสมบูรณ์ที่สุด

“อยากเก่งต้องฝึกฝน อยากเหนือคนต้องขยัน
..... ต้องมุ่งมั่นจึงได้ดี”

- ก. ให้รู้และเท่าทัน
- ข. อุปสรรคทุกสิ่งอัน
- ค. ทุกอย่างกล่าวมานั้น
- ง. สิ่งใดให้แบ่งปัน
- จ. อดทนและอดกลั้น

๑๐. ข้อใดเมื่อเติมลงในช่องว่างแล้วได้ความสัมพันธ์กัน

“น้ำตาเปรียบเหมือนเพื่อน คอยดักเตือนกระตุ้นใจ
ยามขึ้นร้อนฤทัย ”

- ก. เห็นใจฉันนิรันดร์เอย
- ข. น้ำตาเล่าเศร้าหทัย
- ค. คอยดักเตือนอนุสรณ์
- ง. น้ำตาไหลหลังเปรมปรีดิ์
- จ. สุขสมหวังตั้งใจปอง

ภาคผนวก

ข้อที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน
๑	ข	ง
๒	ง	ข
๓	ค	ง
๔	ก	ค
๕	ง	ก
๖	ค	ค
๗	ง	ข
๘	ข	ง
๙	ง	จ
๑๐	จ	ง

เฉลยแบบฝึกทักษะที่ ๑
แม่นฉันทลักษณ์

คำชี้แจง : ให้นักเรียนเติมคำตอบที่เกี่ยวกับลักษณะของกาพย์ยานี ๑๑ ลงในช่องว่างให้ถูกต้อง ดังนี้

๑. เติมคำลงใน ให้ถูกต้องเกี่ยวกับลักษณะบังคับของกาพย์ยานี ๑๑

๑.๑ กาพย์ยานี ๑๑ ๑ บทมี บาท

๑.๒ กาพย์ยานี ๑๑ ๑ บาทมี วรรค

๑.๓ กาพย์ยานี ๑๑ ๑ บท วรรค

๑.๔ กาพย์ยานี ๑๑ ๒ บาทมี คำ

๑.๕ กาพย์ยานี ๑๑ ๑ บทมี คำ

๑.๖ กาพย์ยานี ๑๑ วรรคหน้ามี คำ

๑.๗ กาพย์ยานี ๑๑ วรรคหลังมี คำ

๑.๘ บาทแรกเรียกว่า

๑.๙ บาทหลังเรียกว่า

๑.๑๐ ลักษณะบังคับของกาพย์ยานี ๑๑ ได้แก่ และ

๒. ให้นักเรียนเติมคำในช่องว่างเกี่ยวกับลักษณะบังคับของกาพย์ยานี ๑๑ ดังนี้

๒.๑ สัมผัสบังคับใช้ได้เฉพาะสัมผัส.....สระ.....

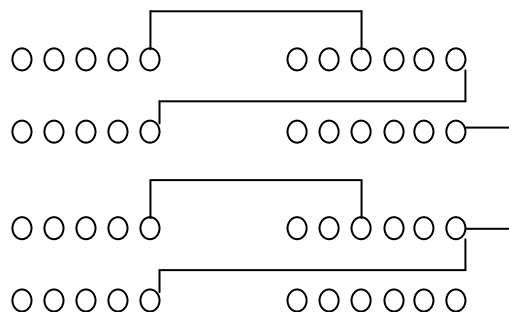
๒.๒ คำสุดท้ายของวรรคที่ ๑ ส่งสัมผัสไปยังคำที่.....๑.....หรือ.....๒.....หรือ.....๓.....ของวรรคที่ ๒

๒.๓ คำสุดท้ายของวรรคที่ ๒ ส่งสัมผัสไปยังคำสุดท้ายของวรรคที่.....๓.....

๒.๔ ถ้าแต่งมากกว่า ๑ บท ต้องมีสัมผัสระหว่างบท โดยให้คำสุดท้ายของวรรคที่ ๔ ของบทต้น
ส่งสัมผัสไปยังคำที่.....สุดท้าย.....ของวรรคที่.....๒.....ของบทต่อไป

๒.๕ ถ้าต้องการให้กาพย์ยานี ๑๑ มีความไพเราะยิ่งขึ้น ให้คำสุดท้ายของวรรคที่ ๓ สัมผัสกับ
คำที่.....๑.....หรือ.....๒.....หรือ.....๓.....ของวรรคที่ ๔ ในแต่ละบท

๓. ให้นักเรียนเขียนแผนผังกายภาพยานี้ ๑๑ จำนวน ๒ บทให้ถูกต้อง

เกณฑ์การประเมิน (ข้อละ ๑ คะแนน)

๘-๑๐ คะแนน ได้ระดับ ๓ หมายถึง ดี

๕-๗ คะแนน ได้ระดับ ๒ หมายถึง พอใช้

๐-๔ คะแนน ได้ระดับ ๑ หมายถึง ปรับปรุง

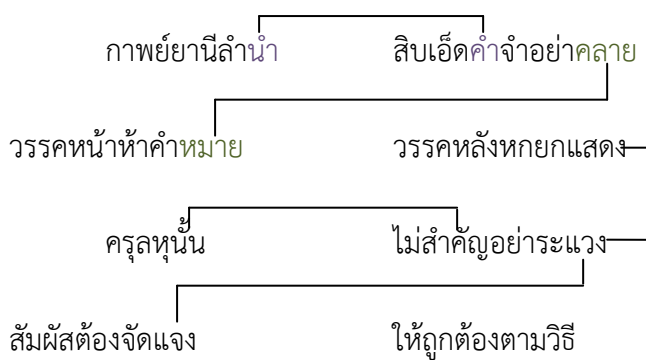
ผลการประเมิน

ชื่อ - สกุล.....ชั้น.....เลขที่.....คะแนน.....

เฉลยแบบฝึกทักษะที่ ๒ รู้จักโยงสัมพันธ์

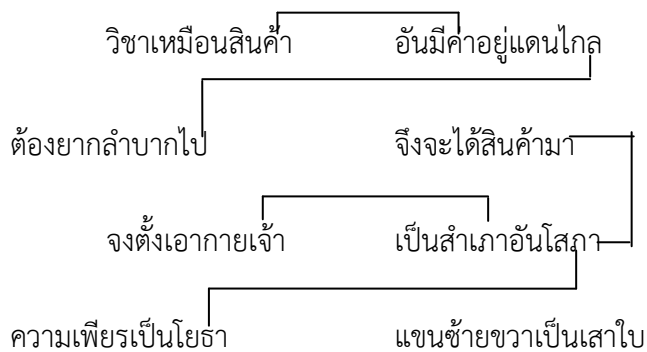
คำชี้แจง : ให้นักเรียนโยงสัมพันธ์ระหว่างวรรค สัมผัสระหว่างบาท และสัมผัสระหว่างบทของกาพย์ยานี ๑๑ ต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

ตัวอย่าง

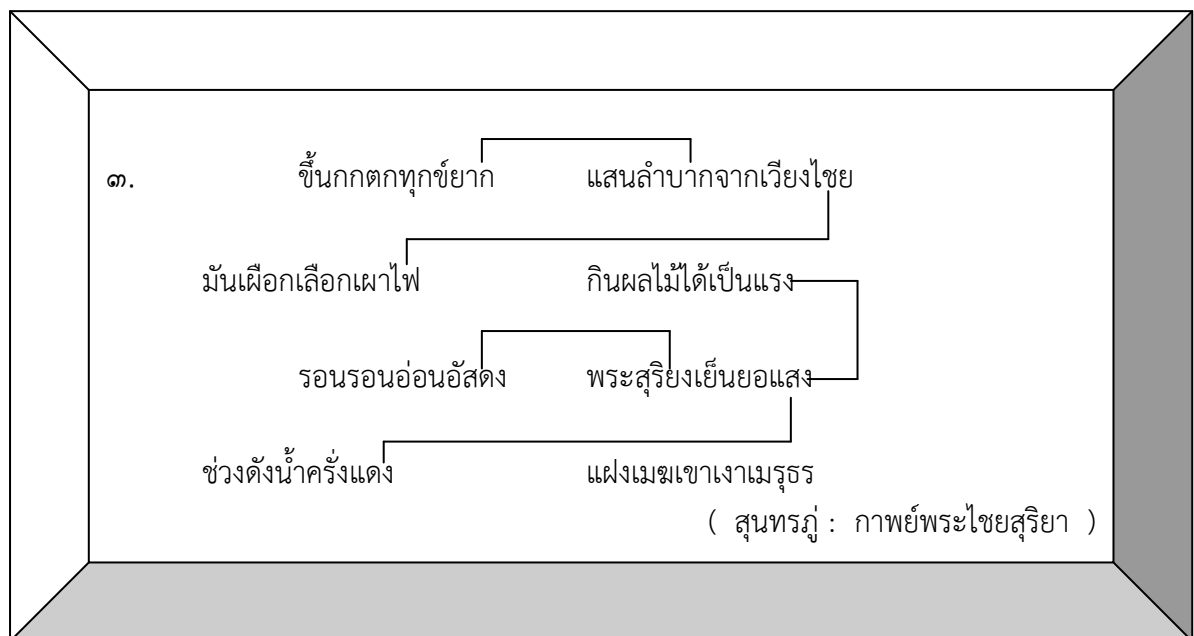
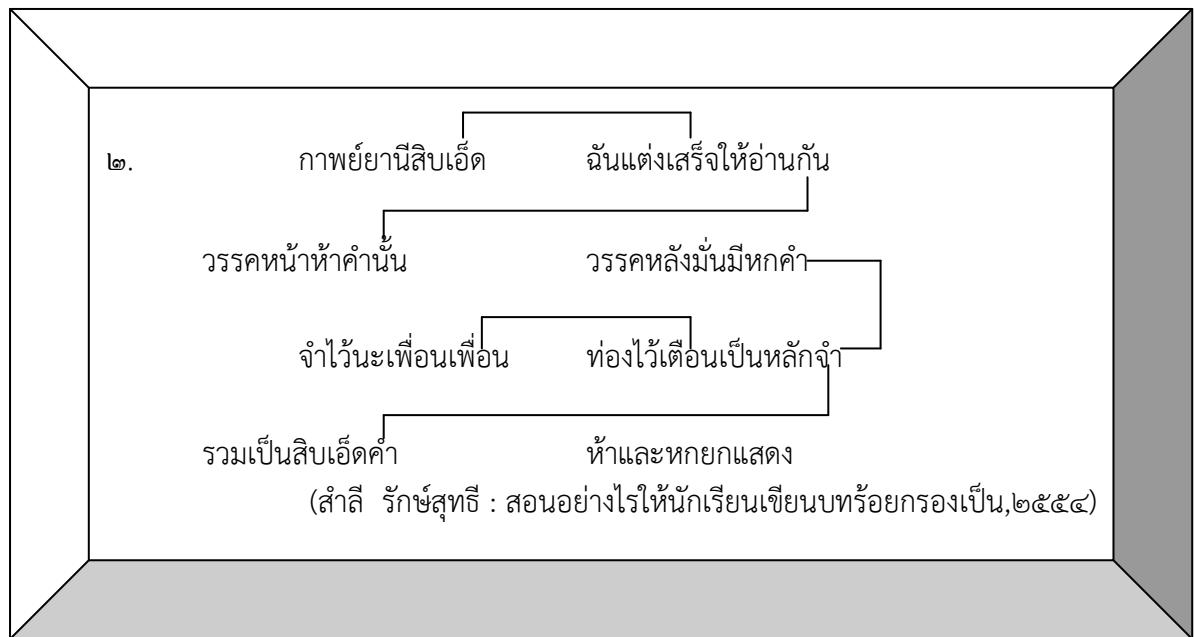

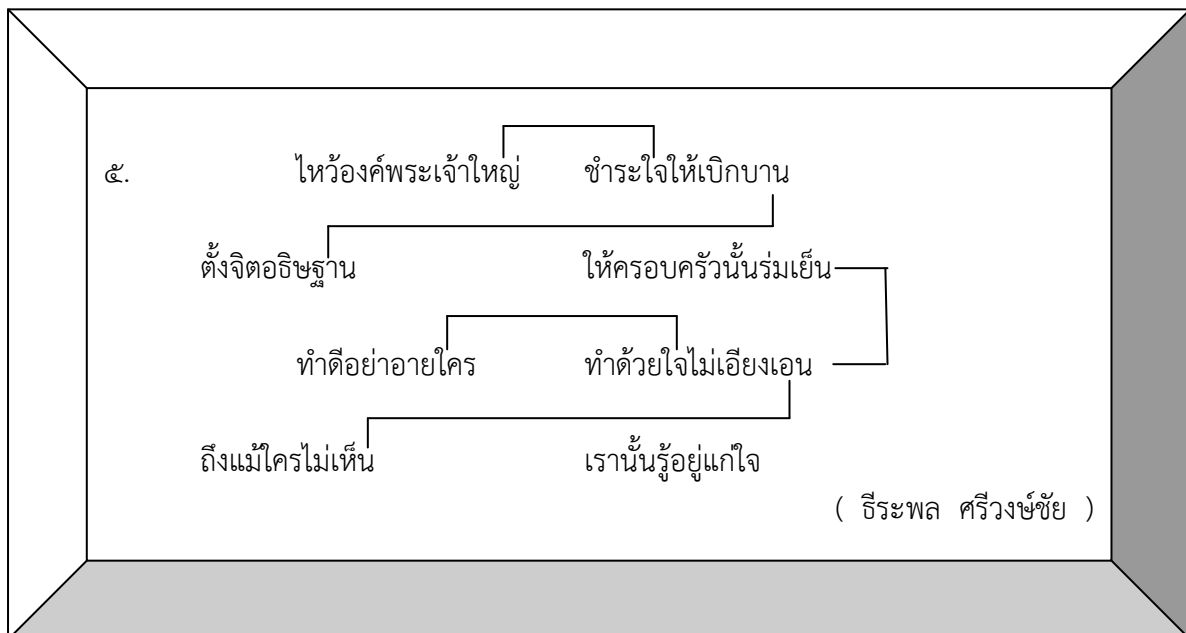
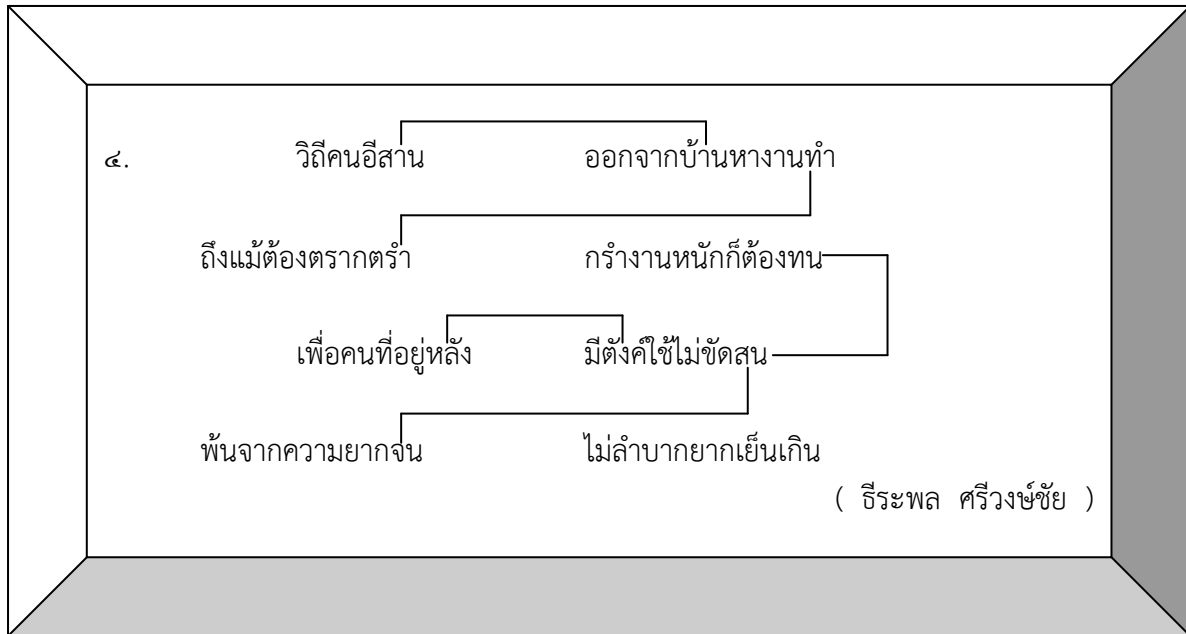
(หลักภาษาไทย : กำชัย ทองหล่อ)

๑.

(ของเก่า)

เกณฑ์การประเมิน (ข้อละ ๑ คะแนน)

- ๘-๑๐ คะแนน ได้ระดับ ๓ หมายถึง ดี
 ๕-๗ คะแนน ได้ระดับ ๒ หมายถึง พอใช้
 ๐-๔ คะแนน ได้ระดับ ๑ หมายถึง ปรับปรุง

ผลการประเมิน

ชื่อ - สกุล.....ชั้น.....เลขที่.....คะแนน.....

เฉลยแบบฝึกทักษะที่ ๓
ชี้ให้ชัดสัมผัสใด

คำชี้แจง : อ่านคำประพันธ์ต่อไปนี้แล้วเติมคำในช่องว่างที่กำหนดให้ถูกต้อง

<p>๑. มีสมันแกงแก้วตา
 ชายใดได้กลิ่นแกง
 ยาใหญ่ใส่สารพัด
 รสดีด้วยน้ำปลา</p> | <p>หอมยี่หร่ารสร้อนแรง
แรงอยากให้ไฟฝนหา
วางจานจัดหลายเหลือตรา
ญี่ปุ่นล้ำย้ายวนใจ</p> |
|--|--|
- (พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย : กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน)

จากบทประพันธ์ข้างต้นจงตอบคำถามต่อไปนี้

- ๑.๑ สัมผัสระหว่างวรรค ได้แก่.....ตา-ยี่หร่า และ สารพัด-จัด.....
- ๑.๒ สัมผัสระหว่างบาท ได้แก่.....แรง-แกง และ ตรา-น้ำปลา.....
- ๑.๓ สัมผัสระหว่างบท ได้แก่.....หา-ตรา.....

<p>๒. วันนี้เรียนแต่งกาพย์
 บังคับนั้นอย่างไร
 อยากเก่งต้องฝึกฝน
 ให้รู้วิธีการ</p> | <p>เพื่อให้ทราบและเข้าใจ
ศึกษาไว้ให้ชำนาญ
เรียนรู้จนจนกล่าวชาน
แต่งกาพย์นั้นไม่ยากเกิน</p> |
|---|--|
- (ธีระพล ศรีวงษ์ชัย)

จากบทประพันธ์ข้างต้นจงตอบคำถามต่อไปนี้

- ๑.๑ สัมผัสระหว่างวรรค ได้แก่.....กาพย์-ทราบ และ ฝึกฝน-จน.....
- ๑.๒ สัมผัสระหว่างบาท ได้แก่.....เข้าใจ-อย่างไร และ กล่าวชาน-วิธีการ.....
- ๑.๓ สัมผัสระหว่างบท ได้แก่.....ชำนาญ-กล่าวชาน.....

๓. มาเรียนกาพย์ยานี บาทหนึ่งมีสิบเอ็ดคำ
 วรรคหน้าห้าคำจำ วรรคหลังหกยกแสดง
 หนึ่งบทมีสองบาท อย่าให้พลาดเวลาแต่ง
 สัมผัสต้องจัดแจง จำให้แม่นนะนักเรียน

(ธีระพล ศรีวงษ์ชัย)

จากบทประพันธ์ข้างต้นจงตอบคำถามต่อไปนี้

- ๑.๑ สัมผัสระหว่างวรรค ได้แก่.....ยานี-มี และ บาท-พลาด.....
 ๑.๒ สัมผัสระหว่างบาท ได้แก่.....คำ-จำ และ แต่ง-แจง.....
 ๑.๓ สัมผัสระหว่างบท ได้แก่.....แสดง-แต่ง.....

๔. ครูนั่นปั้นแต่งศิษย์ ทุ่มอุทิศไม่ปิดบัง
 เพื่อเพิ่มเติมพลัง สร้างชุมคลังแห่งปัญญา
 หวังให้ศิษย์นั้นได้ เอาไว้ใช้แก้ปัญหา
 อนาคตในภายหน้า หาเลี้ยงชีพของตนเอง

(ธีระพล ศรีวงษ์ชัย)

จากบทประพันธ์ข้างต้นจงตอบคำถามต่อไปนี้

- ๑.๑ สัมผัสระหว่างวรรค ได้แก่.....ศิษย์-อุทิศ และ ได้-ใช้.....
 ๑.๒ สัมผัสระหว่างบาท ได้แก่.....ปิดบัง-พลัง และ หา-หน้า.....
 ๑.๓ สัมผัสระหว่างบท ได้แก่.....ปัญญา-ปัญหา.....

เกณฑ์การประเมิน (ข้อละ ๑ คะแนน)

- ๘-๑๐ คะแนน ได้ระดับ ๓ หมายถึง ดี
 ๕-๗ คะแนน ได้ระดับ ๒ หมายถึง พอใช้
 ๐-๔ คะแนน ได้ระดับ ๑ หมายถึง ปรับปรุง

ผลการประเมิน

ชื่อ - สกุล.....ชั้น.....เลขที่.....คะแนน.....

เฉลยแบบฝึกทักษะที่ ๔
จัดเรียงใหม่ให้ถูกต้อง

คำชี้แจง : ให้นักเรียนเรียงข้อความใหม่ให้เป็นคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี ๑๑

๑. จัดวรรคตอนข้อความต่อไปนี้ ให้เป็นคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี ๑๑ จำนวน ๑ บท ให้ถูกต้อง

ตัวอย่าง

ลึงค่างครางโครกครอกฝูงจิ้งจอกออกเห่าหอน
ชะนีวีเวกวอนนกหรร่อนนอนร้องเรียง

เฉลย

ลึงค่างครางโครกครอก	ฝูงจิ้งจอกออกเห่าหอน
ชะนีวีเวกวอน	นกหรร่อนนอนร้องเรียง

๑.๑ วิธีของชานาพ่อแม่พาปลูกข้าวกินชีวิตมันต้องดิ้นเลี้ยงปากท้องของครอบครัว

วิธีของชานา
ชีวิตมันต้องดิ้น

พ่อแม่พาปลูกข้าวกิน
เลี้ยงปากท้องของครอบครัว

๑.๒ อาชีพที่หลากหลายทั้งหญิงชายแตกต่างกันต่อสู้อยู่ทุกวันเพื่อครอบครัวได้มีกิน

อาชีพที่หลากหลาย
ต่อสู้อยู่ทุกวัน

ทั้งหญิงชายแตกต่างกัน
เพื่อครอบครัวได้มีกิน

๑.๓ ในน้ำนั้นมีปลาอยู่ในน้ำนั้นมีข้าวธรรมชาติवादเรื่องราวแต่มีสีสนั่นงดงาม

ในน้ำนั้นมีปลาอยู่
ธรรมชาติवादเรื่องราว

ในน้ำนั้นมีข้าว
แต่มีสีสนั่นงดงาม

๑.๔ ฟาร์องก์องก์วานเป็นสัญญาณฤดูฝนตกมาหล่อเลี้ยงชนให้ชุ่มฉ่ำมีน้ำกิน

ฟาร์องก์องก์วาน
ตกมาหล่อเลี้ยงชน

เป็นสัญญาณฤดูฝน
ให้ชุ่มฉ่ำมีน้ำกิน

๑.๕ เมื่อก่อนตอนทำนาใช้ควายมาไถนาให้เตี้ยวันนี้สมัยใหม่ควายเหล็กไถคือตัวแทน

เมื่อก่อนตอนทำนา
เตี้ยวันนี้สมัยใหม่

ใช้ควายมาไถนาให้
ควายเหล็กไถคือตัวแทน

๒. ให้นักเรียนจัดเรียงลำดับวรรคตอนของกาพย์ยานี ๑๑ ต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

ตัวอย่าง	เก็บซ่อนมันเอาไว้ ไม่แสดงให้คนเห็น	ใครเล่าจะรับรู้ ที่เป็นอยู่เจ็บแค้นไหน
จัดเรียงใหม่ได้ดังนี้	ใครเล่าจะรับรู้ เก็บซ่อนมันเอาไว้	ที่เป็นอยู่เจ็บแค้นไหน ไม่แสดงให้คนเห็น

๒.๑	ความสำเร็จอยู่ในมือ ไม่ลดละความตั้งใจ	ไม่ปล่อยฝ่ายเลยไป ทุ่มเทเสียสละ
จัดเรียงใหม่ได้ดังนี้	ทุ่มเทเสียสละ ไม่ปล่อยฝ่ายเลยไป	ไม่ลดละความตั้งใจ ความสำเร็จอยู่ในมือ

๒.๒	การงานสำเร็จดี คือบ่อเกิดสามัคคี	หากแน่นมีความร่วมมือ รักกันเอาไว้เถิด
จัดเรียงใหม่ได้ดังนี้	รักกันเอาไว้เถิด การงานสำเร็จดี	คือบ่อเกิดสามัคคี หากแน่นมีความร่วมมือ

๒.๓

ช่วยเหลือเอื้อปราณี
ไม่แก่งแย่งแข่งขัน

พี่น้องต้องรักกัน
รู้แบ่งปันฉันน้องพี่

จัดเรียงใหม่ได้ดังนี้

พี่น้องต้องรักกัน
ช่วยเหลือเอื้อปราณี

รู้แบ่งปันฉันน้องพี่
ไม่แก่งแย่งแข่งขัน

๒.๔

เปี่ยมรักอันมากล้น
หวังลูกนั้นเป็นคนดี

ล้วนพันผูกลูกของตน
พ่อแม่ฉันรักลูก

จัดเรียงใหม่ได้ดังนี้

พ่อแม่ฉันรักลูก
เปี่ยมรักอันมากล้น

ล้วนพันผูกลูกของตน
หวังลูกนั้นเป็นคนดี

๒.๕

คือสมบัติของดี
เป็นสิ่งที่พึงมี

ที่สังคมนั้นต้องการ
ขยันและซื่อสัตย์

จัดเรียงใหม่ได้ดังนี้

ขยันและซื่อสัตย์
เป็นสิ่งที่พึงมี

คือสมบัติของดี
ที่สังคมนั้นต้องการ

เกณฑ์การประเมิน (ข้อละ ๑ คะแนน)

๘-๑๐ คะแนน ได้ระดับ ๓ หมายถึง ดี

๕-๗ คะแนน ได้ระดับ ๒ หมายถึง พอใช้

๐-๔ คะแนน ได้ระดับ ๑ หมายถึง ปรับปรุง

ผลการประเมิน

ชื่อ - สกุล.....ชั้น.....เลขที่.....คะแนน.....

เฉลยแบบฝึกทักษะที่ ๕
ลองเติมคำให้เหมาะสม

คำชี้แจง : ให้นักเรียนเลือกคำที่กำหนดให้ นำไปเติมลงในช่องว่างของกาพย์ยานี ๑๑ ให้ถูกต้อง
สมบูรณ์

๑.

กาพย์เห่

แดนชล	สาคร	ห้อย	เนติฉาย	เรื่อรีว
ด้าน	หิ้ว	คู่จร	ฟอง	เมฆา

พระเสด็จโดยแดนชล	ทรงเรื่อต้นงามเนติฉาย
กึ่งแก้วแพรวพรรณราย	พายอ่อนหยับจับงามอน
นาวาแน่นเป็นขนด	ล้วนรูปสัตว์แสนยากร
เรื่อรีวทิวธงสลอน	สาครลั่นครั่นครื้นฟอง
เรือครุฑยุคนาคหิ้ว	ลือลอยมาพาผันผยอง
พลพายกรายพายทอง	ร้องโห่เหอโห่เหมา
สรमुखสีด้าน	เพียงพิมานผ่านเมฆา
ม่านกรองทองรจนา	หลังคาแดงแย่งมังกร
สมรรถชัยไกรกาบแก้ว	แสงแววจับจับสาคร
เรียบเรียงเคียงคู่จร	ดั่งร้อนฟ้ามาแดนดิน
สุวรรณหงส์ทรงพู่ห้อย	งามชดช้อยลอยหลังสินธุ์
เพียงหงส์ทรงพรหมมินทร์	ลินลาศเลื่อนเตือนตาชม

(กาพย์เห่เรือ : เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศรไชยเชษฐาสุริยวงศ์)

๒.

นักเรียน

เรียนรู้	นักเรียน	ทুমเท	ฝึกฝน	วิชา
หน้าที่	คนดี	ทุกคน	แห่งหน	ไม่เกร

บทบาทของนักเรียน
 เพื่อให้ได้วิชา
 ทุกคนต้องเรียนรู้
 แล้วพัฒนานตน
 ตั้งใจและทุมเท
 ไม่เฝทางอธรรม
 เพียงเจ้ารู้หน้าที่...
 แม่พอนั้นสุขใจ
 สังคมจะเป็นสุข
 หากแม่นเราทุกคน

ต้องอ่านเขียนเพียรศึกษา
 ไว้ใช้หาเลี้ยงชีพตน
 ขอขอบคุณผู้ฝึกฝน
 ทั้งวิชาและคุณธรรม
ไม่เกรไม่ถล่า
 ให้แม่พ่อต้องร้อนใจ
 เป็นคนดีก็ทำให้
 ไม่วิตกและกังวล
 ไม่มีทุกข์ทุกแห่งหน
 ตั้งมั่นอยู่ในความดี

(ธีระพล ศรีวงษ์ชัย)

เกณฑ์การประเมิน (ข้อละ ๑ คะแนน)

๘-๑๐ คะแนน ได้ระดับ ๓ หมายถึง ดี
 ๕-๗ คะแนน ได้ระดับ ๒ หมายถึง พอใช้
 ๐-๔ คะแนน ได้ระดับ ๑ หมายถึง ปรับปรุง

ผลการประเมิน

ชื่อ - สกุล.....ชั้น.....เลขที่.....คะแนน.....

เฉลยแบบฝึกทักษะที่ ๖
แต่งต่อตามวรรคที่เหลือ

คำชี้แจง : ให้นักเรียนแต่งกาพย์ยานี ๑๑ ต่อจากวรรคที่แต่งไว้ให้ถูกต้อง ตามลักษณะบังคับและให้ได้ใจความ (คำตอบอยู่ในดุลพินิจครูผู้สอน)

<p>๑. เด็กเด็กต้องขยัน
ยุคของโลกออนไลน์</p>	<p>รู้เท่าทันสิ่งใหม่ใหม่
รู้จักใช้เทคโนโลยี</p>
<p>๒. สังคมทุกวันนี้
รู้ใช้อย่างฉลาด</p>	<p>สื่อไอทีมีบทบาท
จะไม่พลาดสิ่งดีดี</p>
<p>๓. สายฝนโปรยปรายมา
ข้าวกล้าหาปากดำ</p>	<p>พสุธาขึ้นชุ่มฉ่ำ
ตามวิถีของชาวนา</p>
<p>๔. วันนี้มีความสุข
ถึงจะแค่วันเดียว</p>	<p>ปลดปล่อยทุกข์ได้ไปเที่ยว
ก็ดีกว่าไม่ได้ไป</p>
<p>๕. คนเราจะรวยจน
ไม่ควรแบ่งชนชั้น</p>	<p>ก็คือคนไม่ต่างกัน
เพราะต่างกันแค่เงินทอง</p>

เฉลยแบบฝึกทักษะที่ ๗
แต่งเสริมเพื่อให้หลายวรรค

คำชี้แจง : ให้นักเรียนแต่งกาพย์ยานี ๑๑ ต่อจากวรรคที่กำหนดไว้ ให้ถูกต้องตามลักษณะบังคับและได้ใจความ (คำตอบอยู่ในดุลพินิจครูผู้สอน)

๑.	ลูกคือดวงใจแม่
พุ่มพริกรักลูกตน
เมื่อรู้ว่าตั้งท้อง
อาหารการกินนั้น	ฝ้าดูแลมาแต่ต้น
ถนอมเลี้ยงเมื่อตั้งครรภ์
คอยปกป้องทุกสิ่งอัน
บำรุงได้ให้ลูกกิน
๒.	เล่าเรียนเขียนและอ่าน
ฝึกฝนเป็นประจำ
หากเรียนแล้วสงสัย
เรียนรู้อย่างเพลิดเพลิน.....	มีการบ้านให้รับทำ
จะเก่งได้ไม่ยากเกิน
ถามครูได้อย่าอายเขิน
ไม่ต้องเครียดเกียจการเรียน
๓.	หนุ่มสาวเข้าเมืองใหญ่
ภาพนี้ที่ตอกย้ำ
กว่าจะได้เงินมา
เก็บก่ำและอดทน.	มุ่งหน้าไปหางานทำ
ความลำบากและยากจน
สู้ปัญหาทุกแห่งหน
เพื่อครอบครัวที่รอคอย
๔.	คนเราต้องมุ่งมั่น
กว่าจะสัมฤทธิ์ผล
ทุ่มเทและอุทิศ
เป้าหมายและผลงาน.....	ต้องบากบั่นและอดทน
ความมุ่งหมายตามต้องการ
ด้วยชีวิตให้ก้าวผ่าน
ความสำเร็จอยู่ไม่ไกล
๕.	โรงเรียนของพวกเรา
โดยไม่มีข้อแม้
โรงเรียนต้องสะอาด
พี่น้องต้องจริงใจ..	ขาวม่วงขาวต้องดูแล
ไม่ต้องบอกก็เต็มใจ
ช่วยกันกวาดยืมสาดใส
รักกันไว้ดีกว่าชัง

เกณฑ์การประเมิน (คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน)

- ๘-๑๐ คะแนน ได้ระดับ ๓ หมายถึง ดี
 ๕-๗ คะแนน ได้ระดับ ๒ หมายถึง พอใช้
 ๐-๔ คะแนน ได้ระดับ ๑ หมายถึง ปรับปรุง

ผลการประเมิน

ชื่อ - สกุล.....ชั้น.....เลขที่.....คะแนน.....

เฉลยแบบฝึกทักษะที่ ๘
แจ้งประจักษ์ในผลงาน

ปฏิบัติตามคำสั่งจากภาพยานี้ ๑๑ ที่กำหนดให้

๑. แต่งภาพยานี้ ๑๑ ต่อจากวรรคแรกที่กำหนดให้ จำนวน ๒ บท
๒. แต่งภาพยานี้ ๑๑ ให้สอดคล้องกับภาพที่กำหนดให้จำนวน ๒ บท

(คำตอบอยู่ในดุลพินิจครูผู้สอน)

บรรณานุกรม

- จักริน จุลพรหมและนิมนวล หาญทงศ์. (ม.ป.ป.) การแต่งคำประพันธ์. กรุงเทพฯ : ไทยร่มเกล้า จำกัด.
- นงเยาว์ ศรีอินทร์. (ม.ป.ป.) แบบฝึกทักษะการแต่งประพันธ์ประเภทกาพย์ ชุดพากเพียรเรียนกาพย์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ . เชียงใหม่ : โรงเรียนบ้านเหมืองแร่.
- บรรจง ชาครัตน์พงศ์. (๒๕๕๑). เคล็ดลับการแต่งคำประพันธ์ : โคลง ร่าย ฉันท์ กาพย์ กลอน. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (๒๕๕๖). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์ จำกัด.
- วิเชียร เกษประทุม. (๒๕๕๐). คำประพันธ์ไทย. กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา. กรุงเทพมหานคร: พัฒนาศึกษา.
- ศุภธิดา วิรุฬพัฒน์. (ม.ป.ป.). แบบฝึกทักษะ เรื่อง การเขียนร้อยกรอง (กาพย์ยานี ๑๑) โดยใช้ การเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ เล่มที่ ๑ คำคล้องจอง. บุรีรัมย์ : โรงเรียนตูมใหญ่วิทยา.
- _____. (ม.ป.ป.). แบบฝึกทักษะ เรื่อง การเขียนร้อยกรอง (กาพย์ยานี ๑๑) โดยใช้ การเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ เล่มที่ ๒ ต้องสระ (สัมผัสสระ). บุรีรัมย์ : โรงเรียนตูมใหญ่วิทยา.
- สำลี รักสุทธี. (๒๕๕๔). คู่มือการจัดทำสื่อวัตกรรมการและแผนประกอบสื่อวัตกรรมการ.
- อาจิณ จันทรัมย์. (๒๕๕๐). วรรณทองในวรรณคดี. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพฯ : แม่คำผาง.